

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини № 2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи
проф. М.Р.Гжегоцький

«___» _____ 201__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

сестринська практика в терапевтичному відділенні стаціонару

спеціальність 7.110101 «лікувальна справа, 7.110104 «педіатрія»

Факультет медичний № 2, III курс

<p>Обговорено та ухвалено на засіданні кафедри <u>пропедевтики внутрішньої медицини № 2</u> Протокол № _____ від «___» _____ 2015 р. Завідувач кафедри проф. Яворський О.Г.</p> <hr/> <p>та на засіданні кафедри <u>пропедевтики внутрішньої медицини № 1</u> Протокол № _____ від «___» _____ 2015 р. Завідувач кафедри проф. Дутка Р.Я.</p> <hr/>	<p align="center">Затверджено профільною методичною комісією з <u>терапевтичних дисциплін</u> Протокол № _____ від «___» _____ 2015 р.</p> <p align="center">Голова профільної методичної комісії проф. Радченко О.М.</p> <hr/>
---	---

Робоча програма **виробничої сестринської практики у терапевтичному відділенні стаціонару** складена відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ) та освітньо-професійних програм (ОПП) підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» кваліфікації «лікар» для спеціальностей 7.110101 «Лікувальна справа», 7.110104 «Педіатрія», 7.110105 «Медико–профілактична справа».

Укладачі:

Ющик Л.В. – к.мед.н., доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2

Івасівка Р.С. – к.мед.н., доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №1;

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма з виробничої сестринської практики у терапевтичному відділенні стаціонару складена відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ) та освітньо-професійних програм (ОПП) підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» кваліфікації «лікар» для спеціальностей 7.110101 «Лікувальна справа», 7.110104 «Педіатрія», 7.110105 «Медико–профілактична справа» за навчальним планом, затвердженим МОЗ України від 24.03.2015 р. на основі Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, Наказу МОН України № 47 від 26.01.2015 р. «Про особливості формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.02.2015 р., за № 132/26577, листів МОН України від 20.01.2015 р. № 1/9-19 «Щодо організації атестації здобувачів вищої освіти та організації освітнього процесу», № 1/9-126 від 13.03.2015 р. «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році», листів МОЗ України № 08.01-47/8986 від 24.03.2015 р.; № 08.01-47/9435 від 26.03.2015 р. та «Положення про практику у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького», ухваленого Вченою Радою університету 16.09.2015р., протокол №8-ВР.

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького і проводиться на оснащених відповідним чином базах Університету, а також у сучасних лікувально-профілактичних закладах охорони здоров'я.

Відповідно до навчального плану, проходження сестринської практики у терапевтичному відділенні стаціонару передбачене у липні місяці, після закінчення VI семестру, коли студентом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін: медичної біології, медичної та біологічної фізики, анатомії людини, фізіології, біоорганічної та біологічної хімії, мікробіології, вірусології та імунології, завершене вивчення клінічних дисциплін – пропедевтики внутрішньої медицини, пропедевтики педіатрії та загальної хірургії, з якими інтегрується програма виробничої практики. У свою чергу, сестринська практика формує засади подальшого вивчення студентом клінічних дисциплін – внутрішньої медицини, інфекційних хвороб, онкології, анестезіології та інтенсивної терапії, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами «по вертикалі» та формування умінь застосовувати знання з сестринської практики в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

За час проходження практики закріплюються знання, отримані в процесі навчання, студенти залучаються до роботи в колективі. Крім професійної, в процесі проходження практики, студенти засвоюють також елементи організаційної роботи.

Програма практики є методичним документом для студентів і керівників практики. Вона необхідна для чіткого планування й регламентації діяльності студентів і викладачів.

Організація сестринської практики здійснюється за кредитно-трансферною системою відповідно до вимог Болонської декларації.

**Опис навчального плану з сестринської практики
для студентів медичних факультетів №1 та №2
за спеціальностями
7.12010001 «Лікувальна справа»,
7.12010002 «Педіатрія»,
7.110105 «Медико–профілактична справа»,
кваліфікація лікар**

Назва практики	Кількість тижнів	Кількість кредитів/ годин	Рік навчання/ семестр	Вид контролю
Виробнича сестринська практика в терапевтичному відділенні стаціонару	1	1,5 кредити/ 45 год	III курс/ VI семестр	Диференційований залік

2. Мета і завдання практики

Метою практичної підготовки медичної сестри є досягнення основних кінцевих цілей, визначених у освітньо-професійних програмах підготовки спеціаліста за спеціальностями 7.110101 “Лікувальна справа” та 7.110105 “Медико-профілактична справа”. Сформульовані конкретні цілі у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети проходження виробничої практики, а саме:

1. Набуття та удосконалення професійних навичок медичної сестри.

2. Закріплення на практиці теоретичних знань з базових дисциплін.

3. Поглиблення та систематизацію знань і умінь з догляду за хворими у відповідності до принципів медичної етики та деонтології.

В результаті проходження сестринської практики в терапевтичному відділенні стаціонару студент повинен:

оволодіти:

- основними принципами медичної деонтології;
- принципами фахової субординації в системі «лікар – медична сестра – молодший медперсонал»;
- навичками спілкування з хворими різного віку та їх родичами;
- навичками комунікації з невиліковним пацієнтом та його близькими;
- навичками дотримання лікувально–охоронного та забезпечення санітарно–гігієнічного режиму основних підрозділів педіатричного стаціонару;

вміти:

- заповнити документацію, яка ведеться медичною сестрою в різних підрозділах терапевтичного стаціонару;
- провести термометрію, вимірювання артеріального тиску, дослідження пульсу із внесенням даних до температурного листка;
- демонструвати навички взяття загального аналізу крові, аналізу крові на вміст цукру, на біохімічні та бактеріологічні дослідження;
- підготувати маніпуляційний стіл до роботи;
- виконати підшкірну, внутрішньом’язову ін’єкцію;
- провести внутрішньовенне струминне введення ліків;
- скласти і заповнити систему для внутрішньовенного краплинного введення ліків;
- провести дезінфекцію, передстерилізаційне очищення інструментарію;
- здійснити контроль якості передстерилізаційного очищення інструментарію на наявність крові та миючих засобів;
- провести стерилізацію інструментарію для багаторазового використання;

- підготувати хворого до проведення гастроскопії, ректороманоскопії, колоноскопії, ультразвукового дослідження органів черевної порожнини;
- застосувати очисну, сифонну клізми;
- підготувати хворого та необхідне обладнання для взяття калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму;
- пояснити хворому правила взяття аналізу сечі для дослідження за Зимницьким, Аддіс–Каковським, Нечипоренком;
- підготувати хворого та обладнання і провести шлункове та дуодентальне зондування;
- провести промивання шлунка, взяти промивних вод на дослідження;
- підготувати зонди, катетери, наконечники до маніпуляцій;
- записати електрокардіограму та інтерпретувати отримані результати;
- накладати зігрівальний, холодний, лікувальний компрес;
- поставити банки, гірчичники;
- користуватися грілкою, міхуром з льодом;
- поставити п'явки;
- забезпечити зручне положення у ліжку тяжкохворому;
- провести профілактику пролежнів;
- змінити натільну і постільну білизну;
- користуватися підкладним судном та сечоприймачем;
- здійснити годування тяжкохворих пацієнтів із суворим ліжковим режимом;
- здійснити найпростіші реанімаційні заходи: штучне дихання методом “із рота в рот” та “з рота в ніс”, непрямий масаж серця;
- надати першу допомогу при отруєннях, тепловому і сонячному ударах, при утопленнях, при електротравмі.

3. Зміст практики

Зміст практики повинен забезпечити виконання поставленої мети й завдань. Сестринська практика проводиться у терапевтичному відділенні стаціонару в кінці VI навчального семестру в літній час (липень). На практику в умовах терапевтичного стаціонару виділено 1 тиждень (5 робочих днів). Проходження практики регламентується календарним графіком проходження практики, який складається відповідно до завдань практики та теми роботи керівником практики від кафедр пропедевтики внутрішньої медицини №1 та №2 і організації спільно з практикантом. Тривалість щоденної практики – 6 годин.

День 1. Морально-етичні та законодавчі засади медсестринства в Україні. Організація роботи та обов'язки медичної сестри основних структурних підрозділів терапевтичного стаціонару. Організація харчування хворих у стаціонарі. Лікувальне харчування.

Етичні основи сестринської справи. Етичний Кодекс медичної сестри України. Кодекс міжнародної Ради медичних сестер. Клятва Флоренс Найтінгейл. Моральна та правова відповідальність медичної сестри перед суспільством. Гарантії та захист законних прав медичної сестри. Перелік наказів Міністерства охорони здоров'я України, які регламентують діяльність медичної сестри терапевтичного відділення.

Структура і функції терапевтичного стаціонару. Основні підрозділи терапевтичного стаціонару: приймальне відділення, відділення терапевтичного профілю, діагностичні відділення, клінічні лабораторії. Обов'язки медичної сестри основних підрозділів терапевтичного стаціонару. Перелік документації, яка ведеться медичною сестрою в різних підрозділах терапевтичного стаціонару. Основні правила зберігання медикаментозних препаратів та інструментарію. Обов'язки медичної сестри з підтримання лікувально-охоронного та санітарно-гігієнічного режимів терапевтичного відділення.

Основні принципи лікувального харчування (принцип оберігання, принцип коригування, принцип заміщення). Організація лікувального харчування у стаціонарі. Дієтичні столи та індивідуальні дієти. Штучне харчування.

День 2. Обов'язки та дії постової й маніпуляційної медичної сестри терапевтичного відділення. Особливості роботи процедурного кабінету терапевтичного відділення та обов'язки медичної сестри щодо їх забезпечення.

Організація роботи поста медичної сестри. Документація, яка заповнюється постовою сестрою, правила її ведення. Реєстрація пацієнтів, які поступають у відділення. Термометрія, вимірювання артеріального тиску, дослідження пульсу із внесенням даних до температурного листка. Робота з листком призначень. Правила забезпечення пацієнтів таблетованими та розчинними лікарськими препаратами.

Організація роботи сестри маніпуляційного кабінету. Основна документація маніпуляційного кабінету. Правила зберігання та обліку медикаментозних засобів і медичного інструментарію у маніпуляційному кабінеті. Виписування, облік та зберігання сильнодіючих, наркотичних та отруйних речовин згідно з діючим наказом.

Методика і техніка взяття загального аналізу крові, аналізу крові на вміст цукру, на біохімічні та бактеріологічні дослідження. Підготовка маніпуляційного стола до роботи. Техніка виконання підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних вливань. Основні вимоги до проведення дезінфекції, передстерилізаційного очищення інструментарію. Контроль якості передстерилізаційного очищення інструментарію на наявність крові та миючих засобів. Стерилізація інструментарію для багаторазового використання.

День 3. Обов'язки медичної сестри із забезпечення діагностичного процесу у терапевтичному стаціонарі.

Основні правила підготовки хворого до проведення гастроскопії, ректороманоскопії, колоноскопії, ультразвукового дослідження органів черевної порожнини. Основні види клізм та правила їх застосування.

Підготовка хворих та необхідного обладнання для взяття калу на яйця гельмінтів, приховану кров, копрограму. Правила взяття аналізу сечі для дослідження з методиками Зимницького, Аддіса–Каковського, Нечипоренка, їх діагностичне значення.

Підготовка та проведення шлункового та дуодентального зондувань. Промивання шлунка, способи його виконання, взяття промивних вод на дослідження. Підготовка зондів, катетерів, наконечників до маніпуляцій.

Методика і техніка реєстрації електрокардіограми. Найпростіший аналіз її основних елементів.

День 4. Найпростіші методи фізіотерапії.

Основні види компресів. Правила накладання зігрівального, холодного, лікувального компресів. Техніка застосування банок, гірчичників, користування грілкою, міхуром з льодом. Застосування медичних п'явок, умови їх зберігання. Правила користування кишеньковим та стаціонарним інгаляторами. Обробка та дезінфекція засобів для багаторазового використання. Методика і техніка подавання зволоженого кисню та користування кисневою подушкою. Ознайомлення із проведенням фізіотерапевтичних процедур (гідротерапевтичних, світлових, електромагнітних): методика їх відпускання, спостереження за хворими та надання першої долікарської допомоги у разі погіршення стану хворого при проведенні фізіотерапевтичних процедур.

День 5. Особливості роботи медсестри у відділенні інтенсивної терапії.

Загальні правила догляду за хворими із постільним режимом, тяжкохворими і агонуючими. Забезпечення зручного положення у ліжку, профілактика пролежнів,

особиста гігієна, переміна натільної і постільної білизни, забезпечення фізіологічних випорожнень (сечо-, каловипускання). Користування підкладним судном та сечоприймачем. Застосування газовивідної трубки, клізм. Види клізм, методика і техніка їх застосування, методи дезінфекції і зберігання обладнання для клізми. Годування тяжкохворих пацієнтів із суворим ліжковим режимом. Парентеральний метод штучного введення в організм харчових продуктів.

Поняття про реанімацію. Методика і техніка найпростіших реанімаційних заходів: штучне дихання методом “з рота в рот” та “з рота в ніс”, непрямий масаж серця. Процес умирання та його періоди. Поняття про клінічну і біологічну смерть. Правила поведінки з трупом.

Перша допомога при отруєннях. Перша допомога при тепловому і сонячному ударах. Перша допомога при утопленнях. Перша допомога при електротравмі.

Перелік знань, умінь і навичок, які має набути студент під час практики та їх оцінювання у балах:

№ з/п	Назва уміння, практичної навички	Оцінка у балах*
ВМІТИ:		
1.	Заповнювати медичну документацію, ведення якої належить до обов'язків медичної сестри терапевтичного відділення	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
2.	Проводити виписування та облік сильнодіючих і наркотичних речовин	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
3.	Забезпечувати пацієнтів лікарськими засобами згідно листка призначень	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
4.	Зібрати стерильний шприц із крафт-пакета, стерилізатора, з інструментального стола, одноразового. Набирати ліки із ампул та флаконів	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
5.	Виконувати внутрішньошкірну та підшкірну ін'єкції	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
6.	Користуватися інсуліновим шприцом. Проводити розрахунок дози та вводити інсулін	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
7.	Проводити внутрішньом'язові ін'єкції (розчинення, розрахунок дози та введення антибіотиків)	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
8.	Накладати джгут та виконувати венепункцію, кровопускання, вводити лікарські засоби внутрішньовенно струминно. Проводити забір крові з вени для лабораторного дослідження (бактеріологічного, біохімічного)	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів

9.	Складати та заповнювати системи для внутрішньовенних вливань. Проводити внутрішньовенне краплинне введення лікарських засобів	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
10.	Підготувати пацієнта до проведення зондування шлунка фракційним методом з допомогою ентеральних та парентеральних подразників, до дуоденального зондування (три- та п'ятифазне). Продемонструвати навички з техніки їх виконання	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
11.	Підготувати пацієнта та брати участь в рентгенологічному дослідженні шлунка, кишок, холецистографії, урографії	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
12.	Підготувати пацієнта та брати участь у бронхоскопії, цистоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії та ректороманоскопії	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
13.	Проводити передстерилізаційне очищення інструментарію з контролем якості передстерилізаційної обробки інструментарію	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
14.	Проводити стерилізацію медичного інструментарію, перев'язувального матеріалу та предметів догляду, контроль стерилізації	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
15.	Проводити забір мазків із зів та носа, збирати харкотиння на дослідження, забір калу та сечі на різні види досліджень	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
16.	Надавати невідкладну допомогу пацієнтам при болях у серці, зомлінні, нападі серцевої астми, під час кашлю, задишки, кровохаркання, легеневої кровотечі, шлункової кровотечі, блювання та аспірації блювотними масами	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
17.	Ставити клізми	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
18.	Вводити ліки у вуха, ніс, очі	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
19.	Реєструвати електрокардіограму	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
20.	Накладати компреси, ставити гірчичники та банки	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
21.	Застосовувати техніку подачі кисню з кисневої подушки, через носовий катетер	5 балів, 4 бали,

		3 бали, 0 балів
22.	Користуватися різними типами інгаляторів	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
23.	Годувати тяжкохворих	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів
24.	Проводити непрямий масаж серця та штучну вентиляцію легень	5 балів, 4 бали, 3 бали, 0 балів

* Примітка:

- практичну навичку виконано методично вірно – **5 балів**,
- виконано з недоліком, виправленим студентом самостійно – **4 бали**
- виправлено студентом після зауваження викладача – **3 бали**
- не виконано – **0 балів**

4. Методи контролю

Оцінка за практику складається з суми балів за виконання студентом практичних навичок, які перевіряються безпосереднім керівником від бази практики (максимум 120 балів – мінімум 72 бали), та балів за підсумковий контроль, що виставляються при проведенні диференційованого заліку (максимум 80 балів – мінімум 50 балів).

Кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність, вираховується шляхом складання кількості балів, отриманих студентом за набуті в процесі практики знання, уміння, навички, що були оцінені в балах безпосереднім керівником від бази (максимум 120 балів – мінімум 72 бали).

Одним з видів діяльності студента та його контролю викладачем є ведення «Щоденника практики» (додаток 1), який заповнюється студентом. Виконання практичних навичок щоденно перевіряє безпосередній керівник практики від бази та візує їх виконання у щоденнику практики студента. Керівник практики від Університету систематично здійснює контроль ведення щоденників студентами.

Після закінчення практики студентом заповнюється «Підсумковий звіт про виконану роботу» (додаток 2), де вказано перелік всіх набутих в процесі практики умінь та навичок і загальну кількість балів за поточну діяльність.

Отже, до диференційного заліку допускаються студенти, які виконали програму практики, мають належно оформлені звітні документи (Щоденник та Підсумковий звіт), позитивну характеристику (в письмовому вигляді) загального керівника від бази практики та отримали за поточну діяльність не менше 72 балів.

Диференційований залік, відповідно до вимог програми практики, студенти складають в останній день практики в присутності комісії, до складу якої входять керівники практики від Університету і, за можливості, від баз практики. Засобами діагностики засвоєння матеріалу є контроль виконання практичних навичок (демонстрація методики і техніки виконання запропонованих практичних навичок з вище наведеного переліку), ситуаційні задачі (типові ситуаційні задачі у кількості 2).

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати під час підсумкового контролю становить 80.

Диференційований залік з сестринської практики передбачає демонстрацію виконання двох практичних навичок (з переліку, вказаного вище) та вирішення двох ситуаційних завдань.

Оцінювання практичної навички:

- *виконано без помилок – 20 балів;*
- *виконано з окремими недоліками, виправленими під час виконання самим студентом – 15 балів;*
- *виконано з недоліками, скоригованими викладачем – 10 балів;*
- *не виконано – 0 балів.*

Оцінювання розв'язання ситуаційного завдання:

- *розв'язано правильно – 20 балів;*
- *розв'язано з окремими неточностями, які студент здатен виправити після зауваження викладача – 15 балів;*
- *не розв'язано або студент не здатен виправити недоліки після зауваження викладача – 0 балів.*

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час диференційованого заліку, складає 80 ($20 \times 2 = 40$ балів – за виконання практичної навички + $20 \times 2 = 40$ – за ситуаційні завдання).

Диференційований залік вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів (за виконання практичних навичок не менше 20 балів і за розв'язання ситуаційних завдань не менше 30 балів).

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за сестринську практику в терапевтичному стаціонарі (поточна навчальна діяльність та підсумковий контроль) становить 200 балів.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Бали з практики для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями:

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ЗАЛІК)

1. Етичні основи сестринської справи.
2. Основні накази Міністерства охорони здоров'я України, які регламентують діяльність медичної сестри терапевтичного відділення.
3. Обов'язки медичної сестри основних підрозділів терапевтичного стаціонару.
4. Перелік документації, яка ведеться медичною сестрою, в різних підрозділах терапевтичного стаціонару.
5. Типи лікувально-профілактичних установ, їх структура та функції.
6. Приймальне відділення лікарні, функції.

7. Прийом, реєстрація та санітарна обробка пацієнта
8. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів.
9. Поняття інфекційної безпеки.
10. Види та методи дезінфекції.
11. Види та методи стерилізації.
12. Лікувально-охоронний режим, його елементи та значення для пацієнта.
13. Режими фізичної активності.
14. Туалет очей, слухових проходів, носових ходів, порожнини рота тяжкохворого.
15. Пролежні. Фактори ризику розвитку пролежнів, стадії утворення, локалізація, профілактики.
16. Лікувальне харчування, основні принципи. Годування тяжкохворих.
17. Харчування хворих в стаціонарі. Контроль за передачами з дому, зберіганням продуктів харчування.
18. Дієтичне харчування. Характеристика дієтичних столів.
19. Штучне годування: через зонд, гастростому, за допомогою живильної клізми, парентеральне.
20. Термометр: будова, правила зберігання і користування, дезінфекція.
21. Вимірювання температури тіла, реєстрація (цифрова, графічна), оцінка результатів.
22. Стадії гарячки, основні симптоми. Догляд за пацієнтами з гарячкою.
23. Спостереження за диханням (частота, глибина, ритм). Підрахунок частоти дихальних рухів, цифровий та графічний запис.
24. Правила користування індивідуальною плювальницею, її дезінфекція.
25. Оксигенотерапія: техніка подачі кисню з кисневої подушки, через апарат Боброва.
26. Пульс: техніка дослідження, властивості, цифрове та графічне зображення в температурному листку.
27. Артеріальний тиск: техніка вимірювання, оцінка, цифровий та графічний запис, порушення АТ.
28. Надання невідкладної долікарської допомоги при зомлінні.
29. Допомога пацієнту під час блювання.
30. Промивання шлунка, показання, протипоказання, техніка виконання.
31. Очисна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
32. Сифонна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
33. Краплинна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
34. Лікувальна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
35. Олійна клізма, показання, протипоказання, техніка виконання.
36. Метеоризм, застосування газовивідної трубки.
37. Механізм дії грілки: показання, протипоказання, техніка застосування.
38. Механізм дії, показання до призначення, техніка застосування міхура з льодом.
39. Показання, протипоказання, анатомічні ділянки, техніка постановки банок.
40. Показання, протипоказання, техніка накладання гірчичників.
41. Показання, протипоказання, види та застосування компресів.
42. Правила виписування та отримання лікарських засобів у стаціонарі.
43. Правила зберігання, розміщення та обліку ліків у відділенні.
44. Організація роздавання ліків у відділенні.
45. Зовнішнє застосування ліків: втирання мазей, закапування крапель в ніс, вуха, очі.
46. Інгаляції.
47. Ентеральне введення ліків: через рот, під язик, ректальне.
48. Парентеральний спосіб введення ліків, переваги і недоліки, інструментарій.
49. Внутрішньошкірні ін'єкції: призначення, анатомічні ділянки, техніка виконання.
50. Проба Манту та проба на чутливість до медикаментів. Оцінка результатів.
51. Особливості введення олійних розчинів, можливі ускладнення, їх профілактика.
52. Розрахунок дози та правила введення інсуліну.

53. Внутрішньом'язові ін'єкції: призначення, анатомічні ділянки, техніка виконання.
54. Розчинення, розрахунок дози та введення антибіотиків.
55. Венепункція: призначення, інструментарій, техніка проведення.
56. Внутрішньовенне струминне введення ліків.
57. Забір крові з вени для лабораторного дослідження.
58. Кровопускання: показання, протипоказання, техніка виконання, можливі ускладнення.
59. Внутрішньовенне краплинне введення ліків (будова та складання системи для інфузійної терапії).
60. Можливі ускладнення ін'єкцій, причини виникнення, надання допомоги.
61. Зондування шлунка: підготовка пацієнта, оснащення, техніка фракційного зондування з допомогою ентеральних та парентеральних подразників.
62. Дуоденальне зондування: підготовка пацієнта, оснащення, техніка три- та п'ятифазного зондування.
63. Взяття мазка з зіву та носа, мета, скерування в лабораторію.
64. Лабораторне дослідження харкотиння. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування матеріалу в лабораторію.
65. Лабораторне дослідження сечі. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування матеріалу в лабораторію.
66. Лабораторне дослідження калу. Підготовка пацієнта, оснащення, скерування матеріалу в лабораторію.
67. Підготовка пацієнтів та участь медсестри в рентгенологічному дослідженні травного каналу, іригоскопії, холецистографії, урографії.
68. Підготовка пацієнтів та участь медсестри в ендоскопічних та ультразвукових дослідженнях.
69. Правила поводження з померлою людиною.
70. Біоетичні норми при роботі з інкурабельними пацієнтами та їх близькими.
71. Психологічна підтримка близьких інкурабельного пацієнта в період скорботи.
72. Хоспіс. Організація, завдання і зміст роботи. Структура, штати.
73. Забір крові з вени для лабораторного дослідження (бактеріологічного, біохімічного).
74. Техніка взяття мазка із зіву і носа.
75. Збирання харкотиння для лабораторного дослідження (загального, бактеріологічного).
76. Взяття блювотних мас і промивних вод шлунка для лабораторного дослідження.
77. Взяття калу для лабораторного дослідження: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, яйця гельмінтів.
78. Підготовка пацієнта і техніка зондування шлунка фракційним методом з допомогою ентеральних та парентеральних подразників.
79. Забір сечі для загального аналізу, дослідження на цукор, амілазу.
80. Визначення добового діурезу, водного балансу.
81. Збирання сечі за методом Зимницького, Нечипоренка.
82. Забір сечі для бактеріологічного дослідження.
83. Виписування скерувань в лабораторію на всі види досліджень.
84. Підготовка пацієнта та участь медсестри в рентгенологічному дослідженні шлунка, кишок, холецистографії, урографії.
85. Проведення проби на чутливість до контрастної речовини.
86. Підготовка пацієнта та участь медсестри у бронхоскопії, цистоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії та ректороманоскопії.
87. Плевральна пункція (плеврцентез): підготовка пацієнта, оснащення, допомога лікарю, догляд і спостереження за пацієнтом під час і після процедури.
88. Люмбальна пункція: підготовка пацієнта, оснащення, допомога лікарю, догляд і спостереження за пацієнтом під час і після процедури.

89. Абдомінальна пункція: підготовка пацієнта, інструментарію, допомога лікарю, догляд та спостереження за пацієнтом під час та після маніпуляції.

6. ЗРАЗОК ЩОДЕННИКА ПРАКТИКИ

Додаток 1

ЩОДЕННИК

проходження виробничої сестринської практики у терапевтичному відділенні стаціонару студента III курсу _____ факультету ___ групи

_____ (ПІБ)

Місце проходження практики:

Кафедра _____

База практики _____

*Дата, години роботи	**Зміст виконаної роботи	Підпис безпосереднього керівника практики від бази практики

* п'ять шестигодинних (з 9⁰⁰ по 15⁰⁰ год) робочих днів

** наводиться перелік виконаних маніпуляцій, номери палати або назви підрозділу відділення, де вони безпосередньо виконувались

№ з/п	Перелік практичних навичок	Оцінка у балах*	Підпис безпосереднього керівника практики від бази практики
1.	Заповнення медичної документації, ведення якої належить до обов'язків медичної сестри терапевтичного відділення	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
2.	Виписування та облік сильнодіючих і наркотичних речовин	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
3.	Забезпечення пацієнтів лікарськими засобами згідно листка призначень	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
4.	Збирання стерильного шприца із крафт-пакета, стерилізатора, з інструментального стола, одноразового. Набирання ліків із ампул та флаконів	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
5.	Виконання внутрішньошкірної та підшкірної ін'єкцій	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
6.	Користування інсуліновим шприцом. Проведення розрахунку дози та введення інсуліну	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
7.	Проведення внутрішньом'язових ін'єкцій (розчинення, розрахунок дози та введення антибіотиків)	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
8.	Накладання джгута та виконання венепункції, кровопускання, введення лікарських засобів внутрішньовенно струминно. Проведення забору крові з вени для лабораторного дослідження (бактеріологічного, біохімічного)	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
9.	Складання та заповнювання системи для внутрішньовенних вливань. Внутрішньовенне краплинне введення лікарських засобів	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
10.	Підготовка пацієнта до проведення зондування шлунка фракційним методом з допомогою ентеральних та парентеральних подразників, до дуоденального зондування (три- та п'ятифазне). Техніка виконання цих інструментальних досліджень	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	

11.	Підготовка пацієнта та участь в рентгенологічному дослідженні шлунка, кишок, холецистографії, урографії	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
12.	Підготовка пацієнта та участь у бронхоскопії, цистоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії та ректороманоскопії	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
13.	Проведення передстерилізаційного очищення інструментарію з контролем якості передстерилізаційної обробки інструментарію	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
14.	Проведення стерилізації медичного інструментарію, перев'язувального матеріалу та предметів догляду, контроль стерилізації	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
15.	Проведення забору мазків із зів та носа, збір харкотиння на дослідження, забір калу та сечі на різні види досліджень	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
16.	Надання невідкладної допомоги пацієнтам при болях у серці, зомлінні, нападі серцевої астми, під час кашлю, задишки, кровохаркання, легеневої кровотечі, шлункової кровотечі, блювання та аспірації блювотними масами	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
17.	Постановка клізми	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
18.	Введення ліків у вуха, ніс, очі	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
19.	Реєстрація електрокардіограми	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
20.	Накладання компресів, постановка гірчичників та банок	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
21.	Застосування техніки подачі кисню з кисневої подушки, через носовий катетер	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
22.	Користування різними типами інгаляторів	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	

23.	Годування тяжкохворих	5 балів 4 бали, 3 бали, 0 балів	
24.	Проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень		Печатка ЛПЗ Підпис безпосереднього керівника практики від бази практики
	Підсумковий контроль практичних навичок	Бали	Підпис керівника практики від університету

Оцінка за диференційований залік	Бали	Оцінка	Підпис керівника практики від університету

7. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

Додаток 2.

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ

про виконану під час виробничої практики роботу
в обсязі обов'язків медичної сестри терапевтичного відділення стаціонару

студента III курсу _____ факультету _____ групи

(ПІБ)

Місце проходження практики:

Кафедра _____

База кафедри _____

№ з/п	Найменування маніпуляцій і процедур	Оцінка у балах	Підпис безпосереднього керівника практики від бази практики
1.	Заповнення медичної документації, ведення якої належить до обов'язків медичної сестри терапевтичного відділення		
2.	Виписування та облік сильнодіючих і наркотичних речовин		
3.	Забезпечення пацієнтів лікарськими засобами згідно листка призначень		
4.	Збирання стерильного шприца із крафт-пакета, стерилізатора, з інструментального стола, одноразового. Набирання ліків із ампул та флаконів		
5.	Виконання внутрішньошкірної та підшкірної ін'єкцій		
6.	Користування інсуліновим шприцом. Проведення розрахунку дози та введення інсуліну		
7.	Проведення внутрішньом'язових ін'єкцій (розчинення, розрахунок дози та введення антибіотиків)		
8.	Накладання джгута та виконання венепункції, кровопускання, введення лікарських засобів внутрішньовенно струминно. Проведення забору крові з вени для лабораторного дослідження (бактеріологічного, біохімічного)		
9.	Складання та заповнювання системи для внутрішньовенних вливань. Внутрішньовенне краплинне введення лікарських засобів		

10.	Підготовка пацієнта до проведення зондування шлунка фракційним методом з допомогою ентеральних та парентеральних подразників, до дуоденального зондування (три- та п'ятифазне). Техніка виконання цих інструментальних досліджень		
11.	Підготовка пацієнта та участь в рентгенологічному дослідженні шлунка, кишок, холецистографії, урографії		
12.	Підготовка пацієнта та участь у бронхоскопії, цистоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії та ректороманоскопії		
13.	Проведення передстерилізаційного очищення інструментарію з контролем якості передстерилізаційної обробки інструментарію		
14.	Проведення стерилізації медичного інструментарію, перев'язувального матеріалу та предметів догляду, контроль стерилізації		
15.	Проведення забору мазків із зів та носа, збір харкотиння на дослідження, забір калу та сечі на різні види досліджень		
16.	Надання невідкладної допомоги пацієнтам при болях у серці, зомлінні, нападі серцевої астми, під час кашлю, задишки, кровохаркання, легеневої кровотечі, шлункової кровотечі, блювання та аспірації блювотними масами		
17.	Постановка клізми		
18.	Введення ліків у вуха, ніс, очі		
19.	Реєстрація електрокардіограми		
20.	Накладання компресів, постановка гірчичників та банок		
21.	Застосування техніки подачі кисню з кисневої подушки, через носовий катетер		
22.	Користування різними типами інгаляторів		
23.	Годування тяжкохворих		
24.	Проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень		
Разом балів за поточну діяльність			

Підпис керівника практики
від медичного закладу

_____ (прізвище, ініціали)

Бали за диференційований залік з сестринської практики в умовах терапевтичного стаціонару	Бали з дисципліни	Оцінка	Підпис керівника практики від університету

Підпис керівника практики від університету

_____ (прізвище, ініціали)

8. Методичне забезпечення.

- Зразок «Щоденника проходження виробничої сестринської практики у терапевтичному відділенні стаціонару» (додаток 1).
- Зразок «Підсумкового звіту про виконану роботу» (додаток 2).
- Рекомендовані методичні розробки:
 1. Методичні рекомендації з сестринської виробничої практики (терапія) для студентів III курсу медичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації./ Бевз О.В., Ющик Л.В. // Методичні рекомендації за ред проф. Яворського О.Г.– Львів, 2010. – 52 с.
 2. Нетяженко В. З. Догляд за хворими / В. З. Нетяженко, І. М. Щуліпенко, Л. А. Дітківська. - К. : «Здоров'я», 2013. – 592 с.
 3. Догляд за хворими: підручник / [Ю. П. Гніденко, О. М. Ковальова, В. М. Лісовий та ін.]; за ред. О. М. Ковальнової, В. М. Лісового, С. І. Шевченка, Т. В. Фролової. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 488 с.
 4. Щуліпенко І. М. Загальний та спеціальний догляд за хворими з основами валеології / Щуліпенко І. М. - К. : «КИЙ», 1998. – 384 с.
 5. Яворський О. Г. Навчальний DVD-фільм «Догляд за хворими. Основи медсестринської справи».

Література, яка рекомендується при проходженні сестринської практики

Основна література

1. Наказ МОЗ України від 15.01.2014 №34 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги".
2. Наказ МОЗ України від 01.06.2013 №460 "Про затвердження протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій".
3. Наказ МОЗ України від 22.05.2013 №410 "Про затвердження форм облікової документації та звітності стосовно реєстрації випадків контакту осіб з кров'ю чи біологічними матеріалами людини, забрудненими ними інструментарієм, обладнанням чи предметами, проведення постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції та інструкцій щодо їх заповнення".
4. Наказ МОЗ України від 21.01.2013 №41 "Про організацію паліативної допомоги в Україні".
5. Наказ МОЗ України від 17.02.2013 №32 "Про реалізацію положень Закону України "Про екстрену медичну допомогу".
6. Пропедевтика внутрішньої медицини /Децик Ю.І., Яворський О.Г. та ін.. (всього 10 авт.) (за ред. проф. О.Г. Яворського). – Київ: Медицина, 2013 р. – 522 с. із 4-ма дисками.
7. Организация паллиативной медицины на региональном уровне: учебное пособие для вузов / [Т. З. Биктимиров, В. И. Горбунов, А. И. Набегаев и др.]. – Москва – Ульяновск : УлГУ, 2009. – 72с.
8. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги [Електронний ресурс] / Закон України від 07.07.2011 р. № 3611-VI. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3611-17>
9. Про затвердження Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року [Електронний ресурс] / Закон України від 23.12.2009 р. № 1794-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1794-17>

10. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації паліативної медичної допомоги при хронічному больовому синдромі [Електронний ресурс] / Наказ МОЗ України від 25.04.2012 № 311. – Режим доступу: http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20120425_311.html
11. Шегедин М.Б., Шуляр І.А., Подносова Л.М., Дацко Л.П., Шавала О.Т. Медсестринство в терапії. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2006 – 187 с.
12. Медсестринство у внутрішній медицині: навч. посібник / М.Б. Шегедин, І.А. Шуляр, Л.М. Подносова, Л.П. Дацко, О.Т. Шавала. – К.: Медицина, 2009. – 176 с.
13. Громадське здоров'я і громадське медсестринство: підручник / Є.Я. Склярів, М.Б. Шегедин, Б.Б. Лемішко та ін.; За редакцією професора Є.Я. Скляріва, М.Б. Шегедин, Б.Б. Лемішка. – 2-е перероб. та доп. видання. – К.: Медицина, 2008. – 224 с. (спільно з ЛНМУ ім. Данила Галицького).
14. Основи медсестринства: Підручник для мед. ВНЗ I—III рів. акред. — 2-ге вид., перероб. і доп. Затверджено МОЗ / Лісовий В.М., Ольховська Л.П., Капустник В.А. — К., 2013. — 792 с., тв. пал. (ст. 5 пр.).
15. Fundamentals of Nursing (Concepts and Procedures) / ed. by Barbara Kozier, BA, BSN, RN, MN; Glenora Erb, BSN, RN. – Addison – Wesley Publishing Company, Nursing Division, Menlo Park, California, 1983.

Додаткова література

1. Основи медичних знань та методи лікування за Девідсоном / пер. с англ. В 2 Т. – Київ: "Кобза", 1994.
2. Curriculum in Palliative Care for Undergraduate Medical Education : Recommendations of the European Association for Palliative Care [Electronic resource] / Milano, EAPC, 2007. – 24 p. – Access mode: <http://www.eapcnet.eu/LinkClick.aspx?fileticket=VmnUSgQm5PQ%3D>.
3. EAPC Atlas of Palliative Care in Europe [Electronic resource]/ [C. Centeno, D. Clark, T. Lynch et al.] – Houston : IAPHC Press, 2007. – 340 p. – Access mode: <http://www.eapc-taskforce-development.eu/documents/taskforce/ATLAS-EAPC-2007.pdf>.
4. Recommendation Rec (2003) 24 of the Committee of Ministers to member states on the organisation of palliative care [Electronic resource] / Council of Europe. – 2003. - Access mode: [http://www.coe.int/t/dg3/health/Source/Rec\(2003\)24_en.pdf](http://www.coe.int/t/dg3/health/Source/Rec(2003)24_en.pdf).
5. White Paper on standards and norms for hospice and palliative care in Europe [Electronic resource]/ Recommendations from the European Association for Palliative Care. Part I // Eur. J of Palliative Care. – 2009. – # 16 (6). - Access mode: <http://www.eapcnet.eu/LinkClick.aspx?fileticket=f63pXXzVNEY%3D&tabid=735>.
6. White Paper on standards and norms for hospice and palliative care in Europe [Electronic resource] / Recommendations from the European Association for Palliative Care. Part II // Eur. J of Palliative Care. – 2010. – # 17 (1). - Access mode: <http://www.eapcnet.eu/LinkClick.aspx?fileticket=f63pXXzVNEY%3D&tabid=735>.
7. Recommendations of the European Association for Palliative Care (EAPC) For the Development of Undergraduate Curricula in Palliative Medicine At European Medical Schools [Electronic resource]: report of the EAPC Steering Group on Medical Education and Training in Palliative Care. - Edition 2013. - Access mode: https://mail.rambler.ru/m/folder/INBOX/7271.2/download/id/EAPC_UndergraduateCurriculumUpdate2013.pdf

9. Підведення підсумків практики

Підведення підсумків практики здійснюється при наявності всіх звітних документів, передбачених програмою з практики, і характеристики виробничої діяльності студента під час практики, підписаної безпосереднім і загальним керівником від бази практики.

Оцінювання засвоєння студентом практичних навичок та вмінь здійснюється з використанням критеріїв, які вказані в робочій програмі практики та у щоденнику практики студента.

Оцінка за практику складається з суми балів за виконання студентом практичних навичок та балів за підсумковий контроль.

Виконання практичних навичок щоденно перевіряє безпосередній керівник практики від бази та візує їх виконання у щоденнику практики студента. Керівник практики від Університету систематично здійснює контроль ведення щоденників студентами. До підсумкового контролю з виробничої практики допускаються студенти, які отримали за виконання практичних навичок з певного виду практики не менше, ніж 72 бали, представили звіт за практику та позитивну характеристику загального керівника від бази практики.

Підсумковий контроль, відповідно до вимог програми практики, студенти складають в останній день практики комісії, до складу якої входять керівники практики від Університету і, за можливості, від баз практики.

Оцінка за практику заноситься керівником від Університету до залікової книжки студента і заліково-екзаменаційної відомості. Впродовж трьох днів після закінчення практики керівник від Університету подає відомість до відповідного деканату, звіт про проведення практики - до відділу практики Університету.

Оцінка за практику враховується при розгляді питань про призначення стипендії нарівні з оцінками за іспити та інші диференційовані заліки.

Студенти, які не виконали програму практики без поважних причин, отримали незадовільну оцінку за практику і не ліквідували академічну заборгованість до початку наступного семестру, відраховуються з Університету.

Підсумки практики щорічно заслуховуються і обговорюються відповідними кафедрами, профільними методичними комісіями, Вченими радами факультетів та Університету.